

PricewaterhouseCoopers AS
Postboks 748 Sentrum
0106 OSLO

VÅR REFERANSE
16/1994

DERES REFERANSE

DATO
30.05.2017

Merknader etter selskapstilsyn

1. INNLEDNING

Finanstilsynet viser til stedlig tilsyn hos PricewaterhouseCoopers AS (PwC/ revisjonsselskapet) i perioden 12. - 30. september 2016. Videre vises til Finanstilsynets foreløpige merknader datert 16. desember 2016, PwCs svar på disse datert 22. februar 2017 samt møter og øvrig kommunikasjon i etterkant av selskapstilsynet.

Det stedlige tilsynet inngår i tilsynsarbeidet med selskaper som reviderer foretak av allmenn interesse. Finanstilsynet skal gjennomføre kvalitetskontroll med slike revisjonsselskaper minst hvert tredje år, jf. revisorloven § 5b-2 første ledd, annet punktum.

Formålet med kontrollen er å gjennomgå etterlevelsen av lovkrav, herunder å identifisere og påpeke eventuelle svakheter knyttet til revisjonsselskapenes gjennomføring av revisjonsoppdrag. Selskapets etablerte retningslinjer og rutiner er sentrale for å sikre overholdelse av revisorlovgivningen, herunder god revisjonsskikk.

Som ledd i det stedlige tilsynet valgte Finanstilsynet ut to revisjonsoppdrag for nærmere gjennomgang av revisjonsutførelsen. Begge oppdragene gjaldt revisjon av foretak av allmenn interesse notert på børs. Ytterligere 12 revisjonsoppdrag ble kontrollert for revisors aksept-/fortsettelsesvurderinger og for elementer i revisors rapportering. Disse oppdragene var utført for mindre og mellomstore klienter. Etterlevelsen av revisjonsselskapets retningslinjer og rutiner er kontrollert ved stikkprøver rettet mot revisjonsoppdrag for totalt 44 klienter.

Tilsynet ble gjennomført som et felles tilsyn med det amerikanske revisortilsynet PCAOB. PCAOB valgte ut tre oppdrag for kontroll med revisjonsutførelsen ut fra kravene som gjelder etter amerikansk lovgivning. Sammen med Finanstilsynet deltok PCAOB i møter med PwCs ledelse for å gjennomgå revisjonsselskapets retningslinjer og rutiner. PCAOB utførte etterfølgende kontrollhandlinger. Generelt vil forhold som PCAOB avdekker og som er av betydning for etterlevelsen av norsk lovgivning, vurderes av Finanstilsynet for eventuell oppfølging. PCAOB utarbeider egen rapport etter tilsynet med PwC, og for PCAOBs konklusjoner vises det til denne. Rapporten offentliggjøres på PCAOBs nettsted:

<https://pcaobus.org/Inspections/Reports/Pages/default.aspx>.

2. SELSKAPETS ORGANISERING, RETNINGSLINJER OG RUTINER

I henhold til revisorloven § 5b-1 skal revisjonsselskap etablere systemer for intern kvalitetskontroll. Dette innebærer et krav om at virksomheten drives forsvarlig, herunder at det etableres retningslinjer og rutiner som skal bidra til at revisjonen skjer i samsvar med revisorloven.

Finanstilsynet legger til grunn at kvalitetskontrollsystemer som er i samsvar med ISQC 1 langt på vei vil tilfredsstille dette lovkravet.

De svakheter og mangler som Finanstilsynet avdekket i revisjonsselskapets retningslinjer og rutiner eller i etterlevelsen av disse, gjennomgås i det følgende.

2.1 Uavhengighet

Oppdragsansvarlig revisors forhåndsgodkjenning av tilleggstjenester

Oppdragsansvarlig revisor skal vurdere forholdet til uavhengighetsreglene før det inngås avtale om tilleggstjenester til revisjonsklienter, jf. revisorloven § 4-5, jf. revisorforskriften § 4-6. Det er ikke tilstrekkelig at dette gjøres før tjenesteleveransene igangsettes. Ved revisjon av konsern er det oppdragsansvarlig revisor for konsernrevisjonen som skal godkjenne tilleggstjenester til selskaper i konsernet. Vurderingen og godkjenningen skal dokumenteres.

Finanstilsynet kontrollerte uavhengighetsvurderingene for fire tilleggsoppdrag der omfanget av de leverte tilleggstjenestene var vesentlig. For tre av de fire kontrollerte tilleggsoppdragene var ikke uavhengighetsvurderingene utført tidsriktig.

For to av tilleggsoppdragene (til samme klient) fremsto i tillegg revisors vurderingsgrunnlag som mangelfullt. Revisjonsselskapet mener at oppdragsansvarlig revisor hadde tilstrekkelig informasjonsgrunnlag til å vurdere uavhengigheten, men erkjenner at dokumentasjonen av vurderingen i enkelte tilfeller fremstår som noe knapp. Mangelfull dokumentasjon innebærer at uavhengighetsvurderingen ikke kan etterprøves, og er i seg selv et brudd på revisorloven, jf. revisorloven § 5-3 og revisorforskriften § 4-6.

2.2 Utkontraktering av IT-virksomhet

Risikostyring og internkontroll

Etter finanstilsynsloven § 3 skal Finanstilsynet se til at de institusjoner det har tilsyn med virker på en hensiktsmessig og betryggende måte i samsvar med lov og bestemmelser gitt i medhold av lov. Dette innebærer blant annet at Finanstilsynet skal vurdere tilsynsenhetenes risikostyring og internkontroll. Selv om en tilsynsenhet velger å sette bort oppgaver til andre, vil ansvaret for risikostyring og internkontroll fortsatt påhvile tilsynsenheten. Tilsynsenheten må forsikre seg om at utkontrakteringsavtalene gir rett til innsyn og kontroll som gjør at dette ansvaret kan bli ivaretatt på en forsvarlig måte. Avtalen må blant annet sikre at tilsynsenheten kan oppfylle sine forpliktelser til å gi Finanstilsynet informasjon som etterspørres som ledd i tilsynsarbeidet. Det må også være tilstrekkelig kompetanse i tilsynsenheten til å følge opp avtalene. Prinsippet om ansvaret for utkontraktert virksomhet har blant annet kommet til uttrykk i risikostyringsforskriften § 5, som gjelder for PwC som autorisert regnskapsførerselskap. Forskriften gjelder for hele selskapets virksomhet.

PwC har utkontraktert deler av IT-virksomheten. Avtalene gjelder blant annet utvikling og vedlikehold av systemer og lagring av informasjon. Under det stedlige tilsynet ble det ikke fremlagt dokumentasjon som viser at PwC hadde tilstrekkelig styring og kontroll over den utkontrakterte

virksomheten. Blant annet forelå det ikke dokumentasjon som viser at PwC har vurdert leverandørens risikostyring og internkontroll. Videre var PwC forhindret fra å gi Finanstilsynet tilgang til opplysninger om utkontraktert virksomhet, som ble etterspurt under tilsynet. Heller ikke den supplerende informasjonen som er gitt etter tilsynet gjør at Finanstilsynet kan konkludere med at risikostyringsforskriften § 5 er oppfylt. Finanstilsynet påpekte nødvendigheten av økt oppmerksomhet rettet mot utkontraktering og risikostyringsforskriftens krav også under selskapstilsynet i 2014.

Finanstilsynet ber PwC gjøre en fornyet vurdering av hvilke risikoer som påhviler selskapet knyttet til utkontrakteringsavtalene på IT-området og eventuelt hvilke tiltak som vil iverksettes for å redusere risikoen, herunder for å sikre at avtalene oppfyller risikostyringsforskriften § 5. Det vises for øvrig til Finanstilsynets fellesrapport etter tematisyn 2015 "IKT-risiko i regnskapsførerselskaper". Rapporten fins på Finanstilsynets nettsted og er datert 15. april 2016.

2.3 Overvåkende kvalitetskontroll

Hyppighet av syklisk inspeksjon

Etter selskapets retningslinjer skal oppdragsansvarlig revisor underlegges intern kvalitetskontroll "once every five years". Finanstilsynet fant enkelte tilfeller der det hadde gått mer enn fem år siden siste kvalitetskontroll. For å skape uforutsigbarhet i utvalget, ble retningslinjene praktisert slik at kvalitetskontroll gjennomføres minst en gang i løpet av en definert syklus på fem år. En slik praksis innebærer at det kan gå lenger tid mellom kvalitetskontrollene enn hva ordlyden av retningslinjen tilsier.

PwC har etablert et omfattende system for kvalitetssikring. Selv om dette tas i betraktning, mener Finanstilsynet at det ikke i noe tilfelle bør gå mer enn fem år mellom kvalitetskontrollene for den enkelte oppdragsansvarlige revisor. Utvalg for kvalitetskontroll vil likevel kunne skje med et element av uforutsigbarhet. Finanstilsynet viser til de vurderingene som skal gjøres etter ISQC 1 punkt 48 og A 66, og den kontrollsyklusen andre større revisjonsselskaper har valgt. PwC opplyser at selskapet allerede har innrettet sin praksis i henhold til Finanstilsynets merknader.

2.4 Utpeking av oppdragsansvarlig revisor

Utpeking av oppdragsansvarlig for klienter som blir foretak av allmenn interesse

Revisjonsselskaper skal utpeke en oppdragsansvarlig revisor for hvert revisjonsoppdrag, jf. revisorloven §§ 2-2 annet ledd og 5b-1, jf. ISQC 1 punkt 30.

Finanstilsynet hadde enkelte kommentarer til retningslinjene for utpeking av oppdragsansvarlig revisor. Etter tilsynet har selskapet klargjort disse, slik at det fremgår at myndigheten til å utpeke oppdragsansvarlig revisor for eksisterende revisjonsklienter som *blir* foretak av allmenn interesse, skal ligge hos revisjonsleder i den enkelte region. Vedkommende skal ta hensyn til eventuelle innspill fra nasjonal ledelse.

Finanstilsynet fremhever viktigheten av at selskapet ivaretar ansvaret for å utpeke oppdragsansvarlige revisorer på en forsvarlig måte, herunder sikrer at disse revisorene har tilstrekkelig kapasitet og kompetanse. Finanstilsynet har merket seg at PwCs ledelse har vurdert det som tilstrekkelig at myndigheten til utpeking av oppdragsansvarlig revisor i nevnte tilfeller ligger på regionalt nivå i revisjonsselskapet.

3. KONTROLL AV TO REVISJONSOPPDRAG

Som nevnt kontrollerte Finanstilsynet revisjonsutførelsen på sentrale områder i to oppdrag. Begge gjaldt revisjon av børsnoterte foretak. Finanstilsynets gjennomgang har dekket risikovurdering og planlegging, gjennomføring og dokumentasjon av revisjonshandlinger på vesentlige områder av revisjonen, samt revisors konklusjon og rapportering.

Finanstilsynet har avdekket vesentlige svakheter i revisjonsutførelsen for det ene av de to oppdragene. Dette er et konsern organisert med driftsselskaper for både grossist og detaljisthandel. Merknadene er hovedsakelig knyttet til revisjonen av inntekter og varelager.

3.1 Revisjonshandlinger og revisjonsbevis

3.1.1 *Revisors forståelse for kontroller som testes*

Revisor har lagt til grunn redusert kontrollrisiko for inntekter og varer, og valgt en revisjonsstrategi med å teste utvalgte kontroller for at de er effektive. Finanstilsynet fant eksempler på at revisor ikke hadde dokumentert tilstrekkelig forståelse for kontroller som han hadde valgt å bygge på.

Beskrivelsene av foretakets avstemmingskontroller i tilknytning til inntektsprosessen gir ikke uttrykk for en tilstrekkelig forståelse for kontrollenes utforming. Revisjonsdokumentasjonen underbygger derfor ikke i tilstrekkelig grad at kontrollene i inntektsprosessen som revisor valgte å bygge på, var egnet til å dekke revisors kontrollformål. Testingen revisor utførte ga derfor ikke grunnlag for å konkludere med at kontrollrisikoen var redusert som forutsatt. Det vises til revisorloven § 5-2 annet ledd, jf. ISA 230, ISA 330 punkt 8 og ISA 500 punkt 6 og 10.

3.1.2 *Pålitelighet av informasjon som revisor bygget på*

Revisor avdekket svakheter i foretakets generelle IT-kontroller, og valgte derfor ikke å bygge på disse for revisjonsformål. Revisor testet følgelig ikke de generelle IT-kontrollene og heller ikke applikasjonskontrollene.

Revisor gjennomførte alternative handlinger for å kontrollere integriteten til informasjonen som var behandlet i IT-systemene, herunder datanalyser og substanshandlinger. Revisjonsdokumentasjonen underbygger ikke at revisor oppnådde tilstrekkelig sikkerhet for at informasjonen var pålitelig. For Finanstilsynet fremstår det derfor ikke klart at revisor kunne legge dette til grunn.

3.1.3 *Test av kontroller*

Indirekte kontroller

Foretaket fulgte manuelt opp avvik som fremkom som resultat av beregninger i automatiske applikasjonskontroller. Revisor bygget på de manuelle kontrollene, testet dem og konkluderte med at de var effektive. Etersom revisor valgte ikke å teste applikasjonskontrollene, bygget revisors konklusjon på forutsetninger som ikke var kontrollert. Det vises til revisorloven § 5-2 annet ledd, jf. ISA 330 punkt 10 (b) og ISA 500 punkt 9.

Inntektsområdet, avvikskontroller kassasystem

Ved avstemming av kassasystem mot hovedbok har revisor bygget på foretakets kontroll. Revisor har innhentet foretakets rapport som viser at avstemming er gjort, men ikke testet ledelsens oppfølging av avvikene. Revisor har dermed ikke grunnlag for å konkludere med at kontrollen fungerte effektivt. Det vises til revisorloven § 5-2 annet ledd, jf. ISA 330 punkt 10 og ISA 500

punkt 10 og ISA 530. At avvikene i avstemmingen samlet sett ikke var vesentlig, er uten betydning for vurderingen av om foretakets kontroll fungerte effektivt.

Inntektsområdet, rullering av test av kontroller

Revisor bygget på foretakets kontroll med at leverte varer blir fakturert. Kontrollen var sentral for å sikre fullstendighet av registrerte inntekter. Med henvisning til at det ikke var gjort endring i foretakets kontrollrutine og testing utført i forbindelse med revisjonen av årsregnskapet for 2014, valgte revisor å rullere testingen for 2015. I revisjonen av 2014-regnskapet hadde revisor imidlertid kun gjennomført en "walk-through". En "walk-through" kvalifiserer ikke til en test av kontroll og gir derfor ikke bevis for kontrollens effektivitet. Finanstilsynet mener derfor at det ikke forelå grunnlag for å rullere kontrolltestingen i revisjonen av årsregnskapet for 2015. Det vises til revisorloven § 5-2 annet ledd, jf. ISA 330 punkt 13 og 14 (samt ISA 315 punkt 13). Finanstilsynet har ikke vurdert konsekvensene av forholdet for revisjonen av årsregnskapet for 2014.

Varelagerområdet, avvikskontroller lagersystem

Revisor testet foretakets daglig utførte manuelle, IT-avhengige kontroll for oppfølging av avvik mellom lager- og regnskapssystem, men kun for én enkelt gjennomføring. Den ene testen som revisor gjennomførte, er ikke tilstrekkelig til å fastslå om kontrollen var effektiv. Det vises til revisorloven § 5-2 annet ledd, jf. ISA 330 punkt 10 og ISA 500 punkt 10 og ISA 530.

3.1.4 Analytiske substanshandlinger

Revisor har gjennomført en overordnet bruttofortjenesteanalyse ved revisjonen av inntekter. Finanstilsynet mener at analysen og kommentarene revisor innhentet fra foretakets ansvarlige reiser en rekke spørsmål som krevde ytterligere oppfølging fra revisors side. En slik oppfølging mangler. Måten analysen er utført og fulgt opp på gir derfor svakt revisjonsbevis. Det vises til revisorloven § 5-2 annet ledd, jf. ISA 520 punkt 5 og 6 og ISA 200 punkt 15.

3.1.5 Dokumentasjon

Inntektsområdet

Som del av inntektsrevisjonen valgte revisor å teste foretakets manuelle kontroll for behandling av kreditnotaer. Revisor kontrollerte behandlingen av 25 tilfeldig valgte kreditnotaer, uten at det fremgår av dokumentasjonen hvilke disse er. Revisors test er derfor ikke mulig å etterprøve. Det vises til revisorloven § 5-3 første ledd, jf. § 5-2 annet ledd og ISA 230 punkt 8 og 9.

Varelagerområdet

Dokumentasjonen av utførte revisjonshandlinger rettet mot verdsettelse av varelageret var svak. Den ga ikke en klar forståelse av utførte revisjonshandlinger eller resultatet av disse, revisors vurderinger eller konklusjonsgrunnlag. Kravene til revisjonsdokumentasjon uttrykt i revisorloven og god revisjonsskikk er ikke oppfylt og dokumentasjonen underbygger således ikke konklusjonen. Det vises til revisorloven § 5-3 første ledd, jf. § 5-2 annet ledd og ISA 230 punkt 8 og 9.

3.1.6 Finanstilsynets vurdering av innhentede revisjonsbevis

Finanstilsynet finner ikke grunnlag for å konkludere med at revisor har innhentet tilstrekkelige og hensiktsmessige revisjonsbevis for inntektene. Det vises til revisorloven §§ 5-1 første ledd, 5-2 første og annet ledd, jf. ISA 500.

3.2 Nummererte brev

Revisor avdekket svakheter i foretakets internkontroll knyttet til håndteringen av IT-risiko, informasjonssikkerhet og driftskontinuitet. Revisor mener at det var tilstrekkelig at forholdene ble tatt opp i møter med foretakets administrasjon og revisjonsutvalg. Finanstilsynet deler ikke denne oppfatningen. Forhold som tas opp og formaliseres i nummerert brev vil sikres styrets oppmerksomhet og gi et bedre grunnlag for oppfølging, både fra styrets og revisors side.

Finanstilsynet mener at det forelå vesentlige svakheter i foretakets internkontroll som skulle vært rapportert i nummerert brev til styret. Det vises til revisorloven § 5-4, jf. § 5-2 fjerde ledd nr. 2 og 4.

3.3 Oppdragskontroll

En sentral del av et revisjonsselskaps kvalitetssikringsrutiner er gjennomføring av oppdragskontroll. For revisjon av børsnoterte foretak følger kravet til oppdragskontroll av ISQC 1 og ISA 220.

Oppdragskontrolløren opplyste at det ble foretatt en overordnet kontroll. Med bakgrunn i de svakheter Finanstilsynet har sett på de vesentlige områder av revisjonen som er gjennomgått, er det Finanstilsynets vurdering at oppdragskontrollen ikke har virket etter sin hensikt. Det vises til revisorloven §§ 5b-1 og 5-2 annet ledd, jf. ISQC1 og ISA 220 punkt 19 og 21.

4. KONTROLLER AV ØVRIGE REVISJONSOPPDRAG

Finanstilsynet gjennomførte kontroller rettet mot revisors aksept- og fortsettelsesvurderinger og revisors rapportering på 12 revisjonsoppdrag for små/ mellomstore klienter som alle var underlagt revisjonsplikt. Ingen var foretak av allmenn interesse.

4.1 Aksept- og fortsettelsesvurderinger

Gjennomgangen av de 12 revisjonsoppdragene dekket fem akseptvurderinger og åtte fortsettelsesvurderinger. I utvalget inngikk klienter hvor forrige revisor eller PwC tidligere hadde uttrykt presiseringer og/eller forbehold i revisjonsberetningene, eller hvor det av årsregnskapet fremgikk problemstillinger knyttet til foretakets egenkapitalsituasjon. PwC konkluderte i samtlige vurderinger med at revisjonsoppdraget skulle aksepteres eller videreføres.

Finanstilsynet fant flere eksempler på at aksept-/ fortsettelsesvurderingen ikke var utført og dokumentert i samsvar med god revisjonsskikk, herunder at revisor ikke i tilstrekkelig grad fulgte opp at klienten innrettet seg etter de vilkår for aksept som ble satt. Det vises til revisorloven §§ 5-2 annet ledd, 5-3 og 7-1 jf. ISA 220 punkt 12 og 24 (c). Svakheterne knyttet seg særlig til manglende vurdering og dokumentasjon av forhold som burde være av betydning for konklusjonen om aksept/ fortsettelse; herunder foretakets manglende retting av påpekte vesentlige lovbrudd og vesentlig usikkerhet om foretakets evne til fortsatt drift.

For ett av oppdragene hadde revisor på tilsynstidspunktet (september 2016) ennå ikke utført fortsettelsesvurdering for 2015. Finanstilsynet mener at revisor i det aktuelle tilfellet var forpliktet til å varsle fratreden som følge av at foretaket ikke rettet påpekte lovbrudd over tid, jf. revisorloven § 7-1.

Samlet vurdering

Gjennomgått dokumentasjon viser at 5 av 13 aksept-/ fortsettelsesvurderinger ikke er utført og dokumentert i samsvar med god revisjonsskikk. Svakheter i dokumentasjonen medfører svikt i grunnlaget for revisjonsselskapets egen kvalitetssikring av konklusjonene, og for Finanstilsynet fremstår ikke konklusjonene om aksept og fortsettelse av revisjonsoppdragene tilstrekkelig understøttet.

PwC har fastholdt at aksept- og fortsettelsesvurderingene har resultert i riktige konklusjoner, men erkjenner svakheter i dokumentasjonen av dem. PwC uttrykker at selskapet vil vurdere tiltak som kan bedre kvaliteten på vurderingene.

Tilsvarende svakheter ble avdekket under selskapstilsynet med PwC i 2014. Finanstilsynet understreker viktigheten av at revisor som allmennhetens tillitsperson aktivt følger opp klientenes etterlevelse av gjeldende lover og forskrifter, og nekter å påta seg eller fratrer fra oppdrag der klienten ikke innretter seg.

4.2 Revisors rapportering

For de samme 12 revisjonsoppdragene ble kvaliteten i deler av revisors rapportering vurdert, herunder rapportering i revisjonsberetning og nummererte brev samt rapportering til Skatteetaten, Stiftelsestilsynet og Finanstilsynet.

Rapportering i nummerert brev

For to av klientene i utvalget var egenkapitalen i sin helhet tapt per balansedagen og situasjonen for øvrig slik at revisor hadde plikt til å påpeke styrets ansvar og handleplikt knyttet til krav om forsvarlig egenkapital i nummerert brev, jf. revisorloven § 5-2 fjerde ledd, jf. § 5-4 og aksjeloven §§ 3-4 og 3-5. Slike nummererte brev var ikke sendt.

Forutsetning om fortsatt drift og rapportering i revisjonsberetningen

For ett av foretakene nevnt i foregående avsnitt, fremgår det av dokumentasjonen at revisor mener det er "indikasjon på usikkerhet rundt selskapets evne til fortsatt drift" og videre at foretaket "er avhengig av egenkapital/ lån fra eierne for å drive inntil fusjon er gjennomført". Selv om dette fremkommer av fortsettelsesvurderingen for 2015, må usikkerheten ha vært tilstede også ved avleggelse av revisjonsberetningen for 2014-regnskapet. I tillegg ville foretakets egenkapitalsituasjon ha vært enda svakere uten den balanseførte utsatte skattefordelen som revisor tok forbehold til i revisjonsberetningen for 2014.

Verken årsberetningen eller årsregnskapet for 2014 gir uttrykk for usikkerhet knyttet til forutsetningen om fortsatt drift. Til tross for at årsregnskapet for 2014 ble avlagt med negativ egenkapital, er det heller ikke opplyst om tiltak som styret vil iverksette for å oppfylle sin handleplikt knyttet til å sikre fortsatt drift.

Etter Finanstilsynets syn har foretaket ikke gitt tilstrekkelig informasjon i årsregnskapet og årsberetningen for 2014. Revisor skulle derfor uttrykt et forbehold til forutsetningen om fortsatt drift i revisjonsberetningen. Det vises til revisorloven § 5-6 fjerde til syvende ledd, jf. ISA 570 punkt 20, regnskapsloven § 3-3 og NRS 8/ NRS 16.

Konsistens mellom konklusjon i revisjonsberetning og rapportering til Skatteetaten

En av klientene i utvalget er en stiftelse. Revisor har i revisjonsberetningen presisert manglende etterlevelse av skattebetalingslovens regler for behandling av skattetrekkmidler. Etter Finanstilsynets vurdering skulle revisor ikke ha attestert foretakets kontrolloppstilling (oversikt over lønns- og personalkostnader) til Skatteetaten. Det vises til revisorloven § 5-2 annet ledd, jf. SA 3801 punkt 7 (c) og 25. Se for øvrig Finanstilsynets brev til PwC datert 29. juni 2012.

Rapportering til Stiftelsestilsynet

Revisor har sendt nummererte brev til ovennevnte stiftelse i forbindelse med gjennomføringen av revisjonen av årsregnskapene for 2013, 2014 og 2015. Men revisor har ikke sendt kopi av brevene til Stiftelsestilsynet i samsvar med stiftelsesloven § 44.

Samlet vurdering

Finanstilsynet avdekket svakheter i revisors rapportering i 3 av 12 oppdrag. Finanstilsynet vil påpeke viktigheten av tilstrekkelig kvalitetssikring av revisors rapportering, og ber PwC vurdere tiltak som kan bedre denne. Finanstilsynet understreker viktigheten av at revisor setter seg inn i kravene i aktuell særlovgivning.

5. OPPSUMMERING

Tilsynet har omfattet gjennomgang av utvalgte retningslinjer og rutiner i revisjonsvirksomheten, gjennomgang av revisjonsdokumentasjonen for to børsnoterte foretak samt gjennomgang av aksept-/ fortsettelsesvurderinger og revisors rapportering for 12 mindre og mellomstore foretak.

Forholdene som Finanstilsynet avdekket og som har gitt opphav til merknader i dette brevet, oppsummeres som følger:

- Svakheter i revisjonsutførelsen for et børsnotert foretak medfører at det ikke kan legges til grunn at det er innhentet tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis for resultatførte inntekter
- Manglende tidsriktighet av og mangelfull dokumentasjon av grunnlag for uavhengighetsvurderinger når tilleggstenester godkjennes
- Mangelfull risikovurdering og manglende etterlevelse av risikostyringsforskriftens krav til utkontraktering av egen IT-virksomhet
- Svakheter i utførelsen og dokumentasjonen av aksept- og fortsettelsesvurderinger medfører konklusjoner som ikke er understøttet
- Mangler i revisors rapportering i tilknytning til revisjonen av små og mellomstore foretak

Finanstilsynet legger til grunn at revisjonsselskapet iverksetter tiltak for å utbedre svakheter som er omtalt i merknadene etter tilsynet. Finanstilsynet ber om skriftlig tilbakemelding fra revisjonsselskapet innen 15. september 2017 med rapport om iverksatte tiltak.

For Finanstilsynet

Kjersti Elvestad
seksjonssjef

Lars Erik Larsen
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.